

Normal Öğretim KÜRESELLEŞME VE AVRUPA

Ayşe ÇELİK

Gamze YILMAZ

Hülya ŞİMŞEK

Azize Nur ERTAŞ

Hilal AKKAYA

İÇİNDEKİLER

o Giriş.....	3
o Küreselleşmenin Temel Dinamikleri.....	4-7
o Küreselleşmenin Parlak Aktörü: Avrupa Birliği.....	8-10
o Küreselleşmeye Alternatif Avrupa Modeli.....	11-13
o Küreselleşmenin Getirdikleri.....	14-15
o Sonuç.....	16
o Sorular.....	17
o Kaynakça.....	18

Giriş

- Küreselleşme, teknolojik gelişmelerin sürüklediği ekonomik, siyasal, sosyal ve kültürel alanlarda bütünleşmeyi ve çok boyutlu bir dönüşüm sürecini ifade etmektedir. Küreselleşme Avrupa bütünleşmesini şekillendiren ve aynı zamanda teşvik eden bir olgu olarak karşımıza çıkmaktadır.
- Küreselleşmenin ne zaman ortaya çıktığı ile ilgili farklı görüşler vardır. Araştırmacıların bir bölümüne göre küreselleşme 1970'ler sonrası oluşan bir olgudur. Öte yandan, küreselleşmeyi kapitalizmin başlangıcından bu yana ele almak da mümkündür.
- Son yıllarda Avrupa bütünleşmesine ilişkin tartışmalara; küreselleşme, bölgeselleşme, neoliberalizm ve Avrupa Birliği'nin kurucu babalarının karşı karşıya kaldığı Westphalia tabanlı mirasa başkaldıran güç/egemenlik/ meşruiyet parametreleri ağırlığını koymuştur.

Küreselleşmenin Temel Dinamikleri

o Küreselleşme, ulusal ekonomilerin dünya ekonomileriyle entegrasyonu; diğer bir ifadeyle, dünyanın nihai olarak tek bir pazarda bütünleşmesi; malların, hizmetlerin, sermayenin, bilginin ve emeğin dünya çapında dolaşımının önündeki engellerin kaldırılmasını içermektedir. Küreselleşmenin ideali, sınırsız ve engelsiz ekonomik özgürlüğün ulaştığı noktadır. Küreselleşme kapsamında dışa açıklık, yakınlaşma, benzeşme ve serbesti gibi dinamikler, küreselleşme kapsamında tek bir bütün olmanın şartlarını oluşturmaktadır.

Sosyal bilimler alanında düşünürler ve araştırmacıların küreselleşmeye ilişkin farklı bakış açıları mevcuttur ;

Giddens'e göre ;	Küreselleşmenin en önemli özelliği kendi dinamiğinin gücü ve ivmesidir. Olağanüstü teknolojik yeniliklerin ve bilimsel gelişmelerin dünya çapında yer bulması, bugünün değişiminin temel özelliğidir
Castells'e göre ;	Belli konjonktürlerin belli siyasi ve sosyal kurumları bir araya getirerek entegrasyon sürecini ortaya çıkardığını belirtmektedir.
Hirst ve Thomson'a göre ;	Küresel ekonomik düzende devletin rolü azalmamıştır; ulusal ve yerel politikalar etkilerini yitirdiyse de devletin, etkisine girdiği küresel kurumlara ait politikalara uygun iç koşulları sağlamak ve etkin küresel yönetişime katkıda bulunmak gibi görevleri mevcuttur.
Scholte ise ;	Mekansal (teritoriyal) bağımlılığın ortadan kalktığına vurgu yapmakta, ekonomik ve sosyal mübadelenin mekan bağımsızlığını (delokalizasyon) ortaya çıkardığını ifade etmektedir.
Hutton ve Giddens ve Romer'e göre ;	Küreselleşme, süratlenen teknolojik değişimle ve buna bağlı olarak artan üretim, uluslararası ticaret ve yatırımlar ile dünya çapında hızlı bir ekonomik büyüme gibi muazzam faydalar sunmaktadır.

- o Küreselleşmenin faydalarının gelişmekte olan ülkelerdeki dengesiz dağılımı, yine küreselleşmenin ulus devletlerin bölüşüm politikalarının kapasitesini sınırlandırmasıyla birlikte şiddetlenmekte, hızlı ekonomik büyümenin getirdiği sosyal ayrılıklar ve gerilimler tırmanmaktadır. Bu süreç, kendisini zaman zaman etnik ve dini kimlik krizleri olarak da göstermektedir. Artan ticaret hacmi, sermaye piyasaların serbestleşmesi ve çokuluslu şirketlerinin ağırlığının artmasıyla birlikte ekonomik unsurlar giderek küreselleşmektedir. Böylelikle yapısal uyum politikalarının içinde ulusal ekonomiler bakımından küreselleşmeyi kucaklayacak ekonomik ve siyasi etkinliklerin önemi artmıştır.

- o Siyasi güç; ulusal otoritelerden, Birleşmiş Milletler, Avrupa Birliği, NAFTA, NATO gibi örgütlere kaymıştır. Projeleriyle dünyayı yönlendiren hegemon devletler, çokuluslu şirketlerle ve uluslararası kurumlarla müzakere eden yerel ve bölgesel hükümetler siyasi yönetim aktörleri konumuna gelmiştir.
- o Tarihsel perspektifte küreselleşme, birinci Sanayi Devrimi'nden 1. Dünya Savaşı'na kadar; ticaretin uluslararasılaşması, 2. Dünya Savaşı'ndan 1970'lere kadar; üretimin küreselleşmesi, 1970'lerden itibaren finans kapitalin küreselleşmesi şeklinde ortaya çıkmaktadır. Küreselleşmenin son dalgası, bilgi teknolojilerindeki gelişmelerin para sermaye hareketlerini büyük bir şekilde hızlandırmasıyla ivmelenmiştir. Piyasanın parayı dünyanın bir yerinden diğerine sadece bir tuşa basarak yönlendirebilme yeteneği, politika oluşturma kurallarını değiştirmiş ve ekonomik kararları eskisine nazaran piyasa koşullarına çok daha fazla bağlı kılmıştır.

Küreselleşmenin Parlak Aktörü: Avrupa Birliği

- ABD'nin hâkim güç olduğu tek kutuplu dünya düzeninde, Avrupa Birliği uluslararası politik ekonomide oldukça güçlü bir pozisyona sahiptir ve kuşkusuz "merkez" dedir. 500 milyona yaklaşan nüfusuyla Çin ve Hindistan'dan sonra dünyanın en büyük üçüncü nüfusunu barındırmaktadır. Bazı temel ekonomik göstergelere bakıldığında, gayri safi milli hasıla açısından dünyanın en büyük on ulusal ekonomisinden beşini (Almanya, İngiltere, Fransa, İtalya, İspanya) kapsadığı görülmektedir¹⁶. G8 ülkeleri arasında dört Avrupa Birliği ülkesi mevcuttur. Dünyanın en büyük 500 şirketi içerisinde Avrupa Birliği üye ülkelerine ait 165 firmayla ilk sırada yer almaktadır. Önemli bir küreselleşme göstergesi sayılan doğrudan yabancı yatırımlara bakıldığında, dünyadaki doğrudan yabancı yatırımların yaklaşık % 47'sini Avrupa Birliği'nin gerçekleştirdiği görülmektedir.

2008 yılı itibariyle Avrupa Birliği, dünyanın en büyük hizmet ihracatçısı ve ithalatçısıdır. Birlik, aynı zamanda dünyanın en büyük mal ihracatçısı ve ikinci büyük mal ithalatçısı konumundadır. teknolojik değişim hızı, özellikle de savunma ve bilgi-iletişim teknolojileri, üretken kapasitenin kalbinde yer almaktadır. 1970'lerden sonra yaşanan küreselleşme dalgası, temeli 19. yüzyıla dayanan Kuzey-Güney gelir farklılıklarıyla başlamıştır; ancak bu sefer Kuzey'i sanayisizleştirmiştir. Böylece üretim başta Güneydoęu Asya olmak üzere gelişmekte olan ülkelere kaymış, gelişmiş ülkeler katma değeri yüksek olan bilgiye ve tasarıma dayalı üretime geçmişlerdi. Özellikle Çin ve Hindistan, doğrudan yabancı yatırımların yoğunlaşmasıyla birlikte dünyanın üretim motoru haline gelmiştir. Avrupa bütünleşmesinin kazandığı hız, ABD ve Japonya karşısında algılanan teknolojik açığa bir yanıt olarak ortaya çıkmıştır. Ancak Avrupa, havacılık endüstrisinde Airbus, tüketici elektroniğinde Nokia ve iletişimde Vodafone örnekleri dışında savunma sanayi ve iletişim teknolojisi açısından diğer büyük güçlerden geride kalmıştır. Aslında Avrupa'da Alcatel, Siemens ve Ericsson gibi iletişim alanında güçlü bir sanayi temeline ve piyasa bağlantılarına sahip firmalar mevcuttur; fakat bu firmalar tarafından gerçekleştirilen sınır ötesi üretim, artık Almanların ölçek ekonomileriyle, De Gaulle ya da Mitterand'ın öngördüğü milliyetçi sanayi stratejisiyle uygulanamaz hale gelmiştir.

Günümüzde özellikle iletişim ve bilgi teknolojileri asimetrik olarak küreselleşmiştir; CERN gibi araştırma merkezleri ve diğer Avrupa laboratuvarları dünyanın diğer yanından oldukça farklı ağlar içerisine girmiştir²⁰. İletişim ağları ve altyapı yatırımları bakımından ulus üstü ölçekte doğrudan yatırımlarda ilk on içinde yer alan firmalardan yedisi Avrupa'nın olup ilk sırada Vodafone yer almaktadır. Güvenlik ve

savunma stratejileri açısından hâlâ ABD ve

NATO'ya bağımlı olan Avrupa Birliği, savunma sanayisinde yeni bir rekabet platformu olarak büyük savunma şirketi EADS'ı kurmuştur²¹.

Avrupa'nın küresel ekonomideki merkezi pozisyonunun oldukça güçlü olduğu görülmekte

ve küreselleşmenin Avrupa Birliği müdahalesi ya da

desteği olmaksızın sürdürülemeyeceği anlaşılmaktadır. Birliğin politika yapım süreçlerinde ve ulusal yönetim mekanizmalarına büyük değişiklikler getirmiştir. Yeni hakim ekonomik düzenin getirdiği zorunluluklar, bütünleşmenin, piyasa güdümlü neoliberal politikalar ışığında sürdürülmesini sağlamıştır. Diğer taraftan, tüm meydan okumalara rağmen yeni bir refah düzeni arayışı başlamış ve yeni bir Avrupalılaşıma olgusu ortaya atılmıştır

Küreselleşmeye Alternatif Avrupa Modeli

Sermaye hareketlerinin
istikrarsızlığının ve
piyasa güçleri ile şirketlerin
sosyal dengeyi bozucu
stratejilerinin dizginlenmesi

için sosyal politikanın güçlendirilmesine yönelik iradenin ve sosyal modele ilişkin kurumların Avrupa Birliği içerisinde ön plana çıkması kaçınılmaz hale gelmiştir. Avrupa Birliğinin küresel anlamda sadece muhtaç olanları hedefleme yerine küresel sosyal hakkaniyete yönelik düzenlemelerine olan ihtiyaçlar artmaktadır. “Küreselleşmeye insani bir yüz oluşturmak” ve dünyanın kalkınmasının gittiği yöne ilişkin kendi değerlerini ve isteklerini yansıtmaya amacı Avrupalı liderler tarafından öne sürülmüştür. Avrupa Birliği sosyal demokrasiyi yeniden canlandırmayı ancak doğrudan devletin ekonomiye müdahalesi yerine yoksulluğu ve sosyal dışlanmayı azaltıp çevresel sürdürülebilirliğini sağlamayı amaçlamaktadır. Avrupanın dünya siyasetine karşı güçlü olması değerlerini ve yaşam standartlarını koruyabilmek için tek yol uluslararası rekabet gücünün geliştirilmesidir.

Esnek Anglo-Sakson modeli karşısında sosyal korunma ve müdahalecilik vurgulu Kıta Avrupa perspektifi, iki karşıt görüşü sunmaktadır: “ Rekabet olmadan sosyal standartlar ve kalkınma olmaz ” ve “ Sosyal standartlar olmadan rekabet ve kalkınma olmaz. ” Avrupa Birliği statik bir oluşum değildir ve bütünleşmenin temelleri Avrupa birliğinde görülebilir. Avrupanın bütünleşme süreci bütünleşme süreci sosyal değil ekonomik bir değere dayalıdır. Avrupada bütünleşme, Roma Antlaşmasının işlevselcilik anlayışı ile sürerken; korporatist uyumlaşmayı sağlayan , Keynesyen politikaları hakim olduğu dönemin sonuna kadar sosyal bütünleşme tartışmaları topluluk gündeminde önemli bir yer tutmamıştır. Avrupa’daki siyasi grupların bir bölümü ulusal ekonomik düzeni desteklemiş, diğerleri ise yükselen yeni neoliberalizm anlayışını göze alarak Avrupa Birliği’ni; sosyal demokrasiyi geliştirmek için bir amaç olarak görmüştür.

Avrupa bütünleşmesi ve küreselleşme arasındaki etkileşimin ilk yansımalarından biri 1996 yılında Avrupa Tek Senedi'nin imzalanması ve " Ortak Pazar " ın oluşturulmasıdır. 1992 yılında imzalanan Maastricht anlaşması, ortak pazara geçişin tamamlanmasından sonraki ilerlemeyi oluşturmuştur. Takaslahti tarafından yapılan ve Castells tarafından yapılan çalışmaya göre getirilen sosyal politikaya etkileri açısından dört grup ülke ortaya çıkmıştır. Almanya, Fransa ve Belçika yakınsama kriterlerini sosyal harcamalarını keserek, Portekiz, İspanya ve İtalya sosyal politika dışındaki alanlardan tasarruf ederek, Kuzey ülkeleri ise sosyal harcamalar arasında bağ kurmayarak ve harcamalarını değiştirmeyerek kriterleri karşılamışlardır.

2000'li yıllara gelindiğinde, Avrupa Birliği'nin Lizbon Stratejisi'yle çizilen hedeflere ulaşmak için stratejiler geliştirdiği görülmektedir. Bu perspektiften bakıldığında Avrupa Tek Senedi'nden Euro'ya geçişte ve doğruya genişleme hareketlerinin hepsinde neoliberal küreselleşme ile bir bağ olmuş ve uygulanan politikalar küreselleşme söylemi ile meşru kılınmıştır.

Küreselleşmenin Getirdikleri

Küreselleşme Avrupa toplumları açısından derin ve kalıcı sonuçlar doğurmuştur. Rekabet baskıları esnek çalışma ve örgütü emeğin zayıflaması sanayi çapında toplumsal

sözleşmenin köşe taşı olan refah devletinin daralmasına yol açmıştır. İş gücü maliyetleri daha düşük, sosyal güvenlik ve diğer yasal düzenlemelerin daha gevşek olduğu coğrafyalara kaymasına yol açmıştır.

Emek piyasalarında esneklik arayışı ve Avrupa Birliği'ne yapılan yatırımların nispeten azalması refah devletinin mali istikrarının dayandığı istihdam temelini de küçülmüştür. Eşitsizlik, yoksulluk ve toplumsal dışlanma kayda değer bir yükselişe gelmiştir. Kapitalizmin çıkarları küreselleşme ile rasyonelleşmiştir.

Küresel düzeyde yaşanan toplumsal hareketliliğe paralel şekilde Avrupa Birliği ölçeğinde refah devletinin sarsılması bir muhalefetin doğmasına sebep olmaktadır. Küreselleşmenin Avrupa da sermaye, teknoloji ve üretime dönük yatırımların dolaşımına damga vurmuş olmasına rağmen emeğin dolaşımı çok kısıtlıdır. Avrupa yurttaşları kendi uluslarını siper alır duruma gelmiştir. Avrupa bütünleşmesinin küreselleşmeye ayak uydurmasıyla milliyetçilik akımları artmıştır. Beklentiler Avrupa Birliği'nin siyasi bir yapı olarak ayakta kalmasının milliyetçiliği dizginlemesine bağlı olacağı yönündedir.

Sonuç

Yeni Dünya düzeninde, savaş sebebi sayılan ideolojik ayrılıkların yerini insan hakları, liberal demokrasi ve kapitalist serbest piyasa ekonomisini savunan neoliberal ideolojiler almıştır. Küreselleşme liberal ideolojinin yeni ifadesi olmuştur. Avrupa Birliği bütünleşmesinin gerçek başarısı, Birliğin neoliberal ekonomi anlayışının ihtiyaçları etrafında hareket etme becerisi olmuştur. Avrupa Birliği küreselleşmeye karşıtı olarak yeni sosyal modelini ve anlayışını oluşturmakta başarılı olamamıştır. Dünya Üzerinde bir çok bölge, aynı dil ve hatta aynı etnik kökenden gelen milletler arasında çatışmalara sahne olurken; Avrupa, geride büyük yıkıcı savaşları bırakmış bir bölge olarak birleşmiştir. Avrupa birliği, bölgede barış içerisinde yaşayabilen, işbirliği alanlarını sürekli artırma çabasında olan, devleti ortadan kaldırmaksızın siyasi açıdan bütünleşebilen, hakların bir arada yaşayabildiği bir model olarak, küreselleşme penceresinden yansıyan bir umut ışığıdır.

Sorular :

- 1- GSMH açısından bakıldığında en büyük on ekonomiden beşini hangi ülkeler kapsamaktadır ?
- 2- Küreselleşmenin en önemli boyutlarından biri olan teknolojik değişim hızı özellikle hangi alanlarda etkili olmuştur ?
- 3- Avrupa bütünleşmesi ve küreselleşme arasındaki etkileşimin ilk yansımalarından biri nedir ?
- 4- Küreselleşmenin en önemli sonucu nedir ?
- 5- Avrupa'nın dünya siyasetine karşı güçlü olması ve değerlerini koruyabilmesi için tek yol nedir ?
- 6- Küreselleşmenin Avrupa birliği üzerindeki sonucu nedir ?
- 7-Dünyanın üretim motoru haline gelen ülkeler hangileridir ?
- 8- Siyasi güç ulusal otoritelerden hangi örgütlere kaymıştır ?
- 9- Küreselleşme ile ilgili hangi görüşler savunulmuştur ?
- 10- Avrupa Tek Senedi'nin imzalanması ve " Ortak Pazar " ın oluşturulması hangi yılda yapılmıştır ?

Kaynakça

<http://dergiler.ankara.edu.tr/dergiler/16/1616/17398.pdf>

http://www.academia.edu/14644716/K%C3%BCreselle%C5%9Fme_ve_Avrupa_Birli%C4%9Fi_-_Globalization_and_European_Union

http://akademik.adu.edu.tr/fakulte/iktisat/webfolders/2_Ders.pdf